

Kommunstyrelsen (exkl. Åland)

## **KOMMUNALVALET 2008 OCH LANDSKAPSPALET I KAJANALAND: de allmänna förhandsröstningsställena i kommunen m.m.**

Kommunalvalet och landskapsvalet i Kajanaland förrättas söndagen den 26 oktober 2008. Förhandsröstning ordnas i hemlandet den 15–21 oktober 2008 och utomlands 15–18 oktober 2008. Utlandsfinländare har dock inte rätt att rösta i kommunal- eller landskapsvalet.

### **1. Ändringar i lagstiftningen**

#### **Försök med elektronisk röstning**

Elektronisk röstning som äger rum på röstningsstället kommer att testas vid kommunalvalet 2008 i tre kommuner inom Nylands valkrets, dvs. i Högfors, Grankulla och Vichtis. Lagen om ändring av vallagen (880/2006), som gäller försöket, antogs den 1 januari 2007 och den gäller temporärt till utgången av år 2008.

Det elektroniska röstningssystemet kan användas i alla vallokaler i Högfors, Grankulla och Vichtis under förhandsröstningsperioden och på valdagen. Röstberättigade i Högfors, Grankulla och Vichtis kan rösta elektroniskt antingen på de allmänna förhandsröstningsställena eller på röstningsställena på valdagen. I alla vallokaler är det dock fortfarande möjligt rösta också på traditionellt sätt med röstsedel. Vid anstalts- och hemmaröstning är det inte möjligt att rösta elektroniskt. Röstberättigade i andra kommuner kan inte rösta elektroniskt.

Möjligheterna att utvidga försöket med elektronisk röstning eller att införa systemet i hela landet utreds skilt på basis av erfarenheterna från detta försök. Ytterligare information och en mer detaljerad presentation av elektronisk röstning finns på justitieministeriets valsidor på [www.vaalit.fi](http://www.vaalit.fi).

#### **Förhandsröstning i landskapsvalet i Kajanaland ordnas på alla förhandsröstningsställena i Finland**

Centralvalnämnden bör beakta att genom lagen om ändring av lagen om ett förvaltningsförsök i Kajanaland (764/2006, trädde i kraft den 1 oktober 2006) har rätten att förhandsrösta i landskapsvalet i Kajanaland utvidgats så att varje röstberättigad får förhandsrösta i landskapsval på förhandsröstningsställena i Finland. I det tidigare landskapsvalet 2004 ordnades förhandsröstning enbart inom försöksområdet.

### Vissa justeringar i vallagen

Med lagen om ändring av vallagen (1263/2007, trädde i kraft den 1 januari 2008) ändrades bestämmelserna om valkretsindelningen så att de motsvarar de ändringar i kommunindelningen som trädde i kraft vid ingången av år 2008. Samtidigt gjordes vissa mindre tekniska ändringar i vallagen.

## 2. På vilket sätt påverkar ändringarna i kommunindelningen kommunalvalet 2008

Enligt kommunindelningsslagen (1196/1997) ska kommunalval som förrättas under året före det år då en ändring i kommunindelningen träder i kraft förrättas med iakttagande av den nya kommunindelningen. På justitieministeriets valsidor under adress <http://www.vaalit.fi/14687.htm> finns promemorian ”Ändringar i kommunindelningen och kommunalvalet 2008” (på finska, översätts till svenska under våren). I promemorian redogörs det för hur ändringarna i kommunindelningen påverkar förrättandet av kommunalvalet 2008.

Härefter skickar justitieministeriet brev som gäller valet och andra meddelanden till kommunerna enligt den nya kommunindelningen, allteftersom statsrådet meddelar sina beslut om ändringar i kommunindelningen. Detta innebär att meddelanden inte skickas till kommuner som upplöses. Alla kommuner kan dock läsa ministeriets brev på [www.vaalit.fi](http://www.vaalit.fi).

## 3. Röstningsställena

### 3.1. Bestämmande av de allmänna förhandsröstningsställena

#### *Om tidsplanen*

Kommunstyrelsen ska fatta beslut om de allmänna förhandsröstningsställena i kommunen och meddela uppgifterna om dessa till Befolkningsregistercentralen senast fredagen den 15 augusti 2008. Justitieministeriet kommer under våren att ge detaljerade anvisningar om vilka uppgifter som ska meddelas beträffande vart och ett förhandsröstningsställe och på vilket sätt uppgifterna meddelas.

Justitieministeriet understryker att även om den sista dagen för meddelande av de allmänna förhandsröstningsställena enligt 9 § i vallagen (714/1998) är fredagen den 5 september 2008 (51 dagen före valdagen), ska meddelandena av valsäkerhetsskäl lämnas in redan den 15 augusti 2008. Den ovannämnda tidsplanen beror på att det till meddelandekortet som postas till var och en röstberättigad bifogas en förteckning över de förhandsröstningsställen som finns i väljarens valkrets samt deras adresser och öppettider. För att detta lyckas måste de slutgiltiga uppgifterna om förhandsröstningsställena finnas tillgängliga i god tid innan rösträttsregistret inrättas 51–46 dagen före valdagen.

#### *Om grunderna för bestämmandet av förhandsröstningsställena*

I hemlandet är allmänna förhandsröstningsställen, där vem som helst röstberättigad kan rösta, de kommunala ämbetsverk, Itella Abp:s butiker och övriga platser som kommunstyrelserna bestämmer. Vid bestämmandet av de allmänna förhandsröstningsställena bör uppmärksamhet fästas vid det följande:

### **Det måste finnas tillräckligt många förhandsröstningsställen**

Kommunen måste absolut se till att det i kommunen finns tillräckligt många allmänna förhandsröstningsställen i förhållande till antalet röstberättigade invånare i kommunen så att väljarna kan rösta på förhand utan något större besvär och utan att det skulle ta en onödigt lång tid. Antalet röstberättigade och dem som röstade på förhand vid det förra valet finns på justitieministeriets valsidor [www.vaalit.fi/teksti/16812.htm](http://www.vaalit.fi/teksti/16812.htm).

### **Var bör förhandsröstningsstället ligga?**

Förhandsröstningsstället bör vara en plats som är lätt att hitta och som de röstberättigade gärna kommer till. Förhandsröstningen kan t.ex. ordnas på en sådan plats som medborgarna även i övrigt ofta besöker. Förhandsröstningsstället bör dessutom vara så neutralt som möjligt beträffande ideologiska och ekonomiska sammankopplingar att en så stor del som möjligt av väljarna gärna kommer till platsen. I de senaste valen har man fått bra erfarenhet av bl.a.

- postkontor,
- bibliotek,
- olika affärs- och köpcentrum,
- kommunhus och andra kommunala ämbetsverk,
- olika läroverk,
- kommunala servicecentrum och
- samservicecentrum samt
- ambulerande röstningsställen, dvs. röstningsbussar och förbindelsefartyg eller motsvarande.

Förhandsröstningsställets lokaler och belägenhet ska vara sådana att de lämpa sig för förhandsröstning också när det gäller ordningen på röstningsstället. I 56 § i vallagen finns bestämmelser om ordningen på förhandsröstningsställena och i samband med detta om förbudet mot valreklam. Av praktiska skäl kan förbudet mot valreklam i fråga om vissa förhandsröstningsställen omfatta ett mer begränsat område än det vanligen gör i fråga om röstningsområdets röstningsställe på valdagen.

Om förhandsröstningsstället finns t.ex. i ett köpcentrum ska kommunens centralvalnämnd vid behov på förhand kontakta köpcentrets ledning för att säkerställa att förhandsröstningen på ett behörigt sätt beaktas i centrets övriga verksamhet. I fråga om omfattningen av förbudet mot valreklam kan det i detta fall anses som minimikrav att valkampanjer och valreklam inte får synas till eller höras vid ytterdörren till förhandsröstningsstället eller innanför den.

### **Tillräckligt med utrymme och valförrättare**

Förhandsröstningsstället bör vara tillräckligt stort så att röstningen kan förrättas smidigt och tillförlitligt, dvs. med bevarande av valhemligheten, valfriheten och valfriden. I utrymmet ska kunna placeras ett tillräckligt antal punkter för granskning av identiteten och för givande av röstsedlar, röstningsbås samt punkter för mottagning av röstningen. Utrymmet ska vara dimensionerat och ordnat så att det uppstår så lite rusning och köer som möjligt.

Rusning beror inte nödvändigtvis på att det finns för få förhandsröstningsställen utan på att förhandsröstningen ordnas i sådana lokaler där det inte finns plats för tillräckligt många röstningsbås eller punkter för mottagning av röstningen och/eller på att det inte

finns tillräckligt många valförrättare vid mottagningspunkten. När det gäller röstningsförrättningen är det ju inte själva röstningen som tar tid utan just mottagandet av röstningen (dvs. när valförrättaren stämplar röstsedeln, innesluter röstsedeln i valkuvertet, innesluter valkuvertet och följebrevet i ytterkuvertet samt gör en anteckning i rösträttsregistret om att väljaren har röstat). Kommunerna bör se till att det finns tillräckligt med mottagningspunkter. I praktiken betyder detta att det ska finnas tillräckligt med personal och att förhandsröstningen ordnas i ett tillräckligt stort utrymme så att röstningen ur väljarens synpunkt går så snabbt och smidigt som möjligt.

### **Det ska sörjas för brandsäkerheten**

Förhandsröstningsstället ska placeras i byggnaden så att brandsäkerheten inte äventyras. I arrangemangen ska det speciellt sörjas för att byggnadens utrymningsvägar hålls oblockerade och att skyltarna för utrymningsvägar inte täcks. Det är skäl att vid behov på förhand säkerställa hos den regionala räddningsmyndigheten att arrangemangen har skötts korrekt.

### **Använd helst samma förhandsröstningsställen från val till val**

Förhandsröstningen bör i mån av möjlighet ordnas på samma ställe från val till val, eftersom väljarna på detta sätt lättare vet och kommer ihåg var de kan rösta på förhand. Om förhandsröstningsställena ändras ofta kan detta leda till att väljarna blir osäkra på var de kan rösta. Man kan gärna öka antalet röstningsställen, men att sluta använda ett visst ställe eller flytta stället orsakar alltid osäkerhet bland väljarna.

### **Effektiv informering**

Kommunen ska aktivt informera kommuninvånarna om var kommunens förhandsröstningsställen finns och deras öppettider. I praktiken kan denna information ges med hjälp av kungörelser, utomhusreklam, tidningsannonser, tidningsartiklar, informationsblad som skickas till alla hushåll, på kommunens webbplats osv. Till lokala tidningar och lokalradion bör skickas en förteckning över förhandsröstningsställena och deras öppettider. Som det nämns ovan kommer justitieministeriet att bifoga en förteckning över förhandsröstningsställena i väljarens valkrets till det meddelandekort som sänds till väljarna. Vägen till röstningsstället ska märkas tydligt, t.ex. med vägvisare och skyltar.

### **Handikappades möjligheter att rösta**

Uppmärksamhet bör fästas vid att handikappade och på annat sätt rörelsehindrade har goda möjligheter att rösta på förhand. I mån av möjlighet bör t.ex. parkeringsplats för handikappades fortkaffningsmedel reserveras i omedelbar närhet av röstningsstället och hjälp ordnas för handikappade både på röstningsstället och utanför det. Eventuella trösklar och trappor på röstningsstället ska t.ex. förses med ramp så att de som använder eldriven rullstol eller rollator kommer till röstningsplatsen utan svårigheter. Med tanke på rullstolsbundna bör det dessutom finnas ett röstningsbås i vilket man ryms med rullstol eller ett fristående skrivunderlägg med skärm så att väljaren kan fylla i sin röstsedel i skydd för andras blickar.

### **På vilket sätt kan man i praktiken ordna förhandsröstningen i ett ambulerande förhandsröstningsställe?**

Förhandsröstningen i ett ambulerande förhandsröstningsställe kan ordnas t.ex. på följande sätt: i en buss eller motsvarande ordnas ett röstningsutrymme, den dagliga rutten och tidtabellen planeras, det informeras aktivt om var och när bussen stannar och

efter detta genomförs planen och förrättas röstningen. Det bör beaktas att adressen till var och en plats där bussen stannar och de tider då den stannar ska meddelas Befolkningsregistercentralens register över röstningsställen, som även syns bl.a. på justitieministeriets valsidor på [www.vaalit.fi](http://www.vaalit.fi).

#### *Itella Abp:s butiker som används vid förhandsröstningen*

På samma sätt som vid tidigare val har justitieministeriet och Itella Abp (f.d. Posten Finland Abp) ingått ett ramavtal om ordnande av förhandsröstning i Itellas butiker vid kommunalvalet 2008 och landskapsvalet i Kajanaland. Avtalet och möjligheten att använda Itellas butiker som förhandsröstningsställen gäller enbart de 106 kommuner i vilka det finns Itellas egna butiker. Antalet butiker som ställs till förfogande som förhandsröstningsställen är sammanlagt 183.

Kommunerna som ramavtalet och Itellas anbud gäller anges i förteckningen som bifogats till detta brev. Varje kommun bestämmer själv om den vill använda Itellas butiker som förhandsröstningsställen eller om den ordnar förhandsröstningen i andra ställen i kommunen. Itellas försäljningspersonal kommer att kontakta kommunerna senast under april 2008.

#### *Praktiska åtgärder i kommunerna (tidsplan)*

- 1) Justitieministeriet skickar i maj 2008 till kommunala centralvalnämnderna ett brev med detaljerade anvisningar om meddelande av uppgifterna om förhandsröstningsställena till Befolkningsregistercentralen.
- 2) Kommunen och Itella ska senast fredagen den 13 juni 2008 ingå ett avtal om förhandsröstning i Itellas butiker. Detta gäller alltså enbart de 106 kommuner där Itella ställer sina butiker till förfogande.
- 3) Kommunstyrelsen ska senast fredagen den 8 augusti 2008 fatta beslut om kommunens allmänna förhandsröstningsställen. I beslutet ska för varje förhandsröstningsställe anges ställets namn, besöksadress och dagliga öppettid. Det bör observeras att varje förhandsröstningsställe ska ges ett namn som identifierar stället, t.ex. "Vallgårds post", "Kommunhuset" eller "Kråkkärr bibliotek". Namnet kan inte vara enbart t.ex. "Postkontor 00520". Som namn för ett ambulerande förhandsröstningsställe (t.ex. en buss) anges t.ex. "Röstningsbuss" och under det anges alla platser där bussen stannar och de tider då den stannar på platserna. Närmare anvisningar om meddelande av förhandsröstningsställena ges i maj.
- 4) De uppgifter som kommunen meddelat Befolkningsregistercentralen är slutgiltiga den 15 augusti och kan inte längre ändras inför kommunalvalet 2008 eller landskapsvalet i Kajanaland.
- 5) Kommunala centralvalnämnden förordnar senast onsdagen den 10 september 2008 valförrättare till kommunens allmänna förhandsröstningsställen. Till valförrättare i Itellas butiker förordnas de personer som Itella föreslår.
- 6) Förhandsröstningen vid kommunalvalet och landskapsvalet i Kajanaland förrättas den 15-21 oktober 2008.
- 7) Itella skickar en räkning till de kommuner som använt

### 3.2 Röstningsställena på valdagen

Enligt 8 § i vallagen är *röstningsområde* kommunen, om det inte är nödvändigt att dela in den i flera röstningsområden. I vallagen ingår inga närmare bestämmelser om röstningsområdenas storlek eller antalet invånare inom dem. Beslut om röstningsområdena fattas av fullmäktige. Indelningen i röstningsområden har en stor betydelse vid förrättning av val. Varje röstningsområde ska ha ett *röstningsställe på valdagen* vilket anges i beslut av kommunstyrelsen. En röstberättigad får rösta endast på röstningsstället inom det röstningsområde som har antecknats för honom eller henne i rösträttsregistret. Justitieministeriet rekommenderar att kommunerna när de fattar beslut om indelningen i röstningsområden och röstningsställena på valdagen i tillämpliga delar följer anvisningarna som gäller grunderna för bestämmandet av förhandsröstningsställena som presenteras ovan i punkt 3.1.

### 4. Valurnorna

Centralvalnämnderna ska senast den 23 maj 2008 till justitieministeriet meddela

- antalet nya valurnor som behövs i kommunen och
- antalet extra och användbara valurnor som finns i kommunen.

Dessa uppgifter meddelas till Terttu Belgasem, per fax (09) 1606 7750 eller per e-post [terttu.belgasem@om.fi](mailto:terttu.belgasem@om.fi).

På samma sätt som vid tidigare val kommer extra valurnor att tas i användning så att kommunala centralvalnämnder som har användbara extra valurnor ska enligt justitieministeriets närmare anvisningar sända dem till sådana kommunala centralvalnämnder som inte har tillräckligt många urnor. Justitieministeriet står för kostnaderna för transporten.

### 5. Uppdatering av centralvalnämndernas e-postadresser

Justitieministeriet rekommenderar att alla centralvalnämnder skapar en ny e-postadress för valuppgifter enligt formen `val(@)domänamn.fi` (t.ex. [val@korsholm.fi](mailto:val@korsholm.fi) eller [val@ouka.fi](mailto:val@ouka.fi)). Centralvalnämnden ska meddela sin aktuella e-postadress till justitieministeriet senast fredagen den 28 mars 2008 per e-post till [vaalit@om.fi](mailto:vaalit@om.fi). Om centralvalnämnden inte har en e-postadress ska också detta absolut anmälas till ministeriet genom att kontakta Terttu Belgasem, telefonnummer (09) 1606 7563.

De nya e-postadressen ska uppdateras så att de motsvarar den nya kommunindelningen i sådana fall att det bildas en helt ny kommun och kommunen får ett namn som inte tidigare har varit ett kommunnamn (t.ex. Raseborg).

Kommuner som enligt den nya kommunindelningen upplöses behöver inte skapa eller meddela e-postadress enligt ovan nämnda anvisningar.

### 6. Behovet av valhandlingar

I april skickar justitieministeriet till kommunerna per e-post en förfrågan beträffande antalet valmaterial (röstsedlar för kommunalvalet, röstsedlar för landskapsvalet i Kajanaland, valkuvert, ytterkuvert, följbrevsblanketter, följbrevsblanketter för hemmaröstning, blanketter för förteckningen över väljare som röstat på förhand,



BILAGOR:

- 1) Vissa bestämda tider i kommunalvalet 2008. Skickas till alla kommuner.
- 2) Förteckning över butiker som Itella ställer till förfogande. Förteckningen skickas enbart till de 106 kommuner som anbudet gäller.
- 3) Modell för avtal mellan kommunen och Itella Abp. Bilagan skickas bara till de 106 kommuner som anbudet gäller.

FÖR KÄNNEDOM (brevet och bilaga 1):

Befolkningsregistercentralen / Timo Korhonen  
Finland Kommunförbund / Riitta Myllymäki  
TietoEnator / Olli Pitkänen  
Itella / Risto Puranen